

לקוטי אַמרים חלק שני הנקרא בשם חנוך קטן מלקט מפי ספרים ומפי סופרים קדושי עליון נשמתם עדן מיסד על פרשה ראשונה של קריאת שמע.

חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה. הנה מדכתיב "על פי דרכו" משמע שאינה דרך האמת לאמתו, ואם כן מאי מעליותא שגם כי יזקין לא יסור ממנה? אך הנה מודעת זאת, כי שרשי עבודת ה' ויסודותיה הן דחילו ורחימו: היראה שרש ויסוד לסור מרע, והאהבה לועשה טוב וקיום כל מצות עשה דאורייתא ודרבנן, כמו שיתבאר במקומו (ומצות החנוך היא גם כן במצות עשה, כמו שכתוב באורח חיים סימן שמ"ג):

והנה באהבה כתיב בסוף פרשת עקב: "אשר אנכי מצוה אתכם לעשותה לאהבה את ה' וגו'. וצריך להבין, איך שייך לשון עשיה גבי אהבה שבלב? אך הענין הוא דיש שני מיני אהבת ה': האחת היא כלות הנפש בטבעה אל בוראה, כאשר תתגבר נפש השכלית על החמר ותשפילהו ותכניעהו תחתיה, אזי תתלהב ותתלהט בשלהבת העולה מאליה, ותגל ותשמח בה' עושה ותתענג על ה' תענוג נפלא. והזוכים למעלת אהבה רבה זו הם הנקראים צדיקים, כדכתיב: "שמחו צדיקים בה'". אך לא כל אדם זוכה לזה, כי לזה צריך זכוד החמר במאד מאד, וגם תורה ומעשים טובים הרבה, לזכות לנשמה עליונה שלמעלה ממדרגת רוח ונפש, כמו שכתב בראשית חכמה שער האהבה.

והשנית היא אהבה שכל אדם יוכל להגיע אליה, כשיתבונן היטב בעומקא דלבא בדברים המעוררים את האהבה לה' בלב כל ישראל. הן דרך כלל, כי הוא חיינו ממש, וכאשר האדם אוהב את נפשו וחיו, כן יאהב את ה', כאשר יתבונן וישים אל לבו כי ה' הוא נפשו האמתית וחיו ממש, כמו שכתוב בזהר על פסוק "נפשי אויתיד" וגו'. והן דרך פרט, שכשיבין וישכיל בגדלתו של מלך המלכים הקדוש ברוך הוא דרך פרטית, כאשר יוכל שאת בשכלו ומה שלמעלה משכלו, ואחר כך יתבונן באהבת ה' הגדולה ונפלאה אלינו, לירד למצרים ערות הארץ להוציא נשמותינו מפור הברזל, שהוא הסטרא אחרא רחמנא לצלן, לקרבנו אליו ולדבקנו בשמו ממש, והוא ושמו אחד. דהיינו שרוממנו מתכלית השפלות והטמאה לתכלית הקדשה וגדלתו יתברך שאין לה קץ ותכלית. אזי כמים הפנים אל פנים, תתעורר האהבה בלב כל משכיל ומתבונן בענין זה בעומקא דלבא לאהב את ה' אהבה עזה ולדבקה בו בלב ונפש, כמו שיתבאר במקומה באריכות.

והנה ענין אהבה זו רצה משה רבנו עליו השלום לטע בלב כל ישראל בפרשה "ועתה ישראל" וגו' בפסוק "הן לה' אלהיך השמים" וגו', "רק באבותיך חשק" וגו', "ומלתם" וגו', "בשבועים נפש" וגו', "ואהבת" וגו'. ולכן סיים דבריו על אהבה זו:

"אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצִיחַ אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹתָהּ", שֶׁהִיא אֲהָבָה עֲשׂוּיָה בְּלֵב עַל יְדֵי הַבִּינָה וְהַדְּעָת בְּדַבְרֵי הַמְּעוֹרְרִים אֶת הָאֲהָבָה. וְעַל זֶה צִוָּה כָּבֵד תַּחֲלָה: "וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצִיחַ הַיּוֹם עַל לְבָבְךָ", כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּבְאֶה לְאֲהָבָה אֶת ה' כְּדַאִיתָא בְּסִפְרֵי עַל פְּסוּק זֶה.

וְהִנֵּה עַל אֲהָבָה זֶה הַשְּׁנִית שֶׁיֵּיךְ לְשׁוֹן מְצִיחַ וְצוּוּי, דְּהֵינּוּ לְשׁוֹם לְבוֹ וְדַעְתּוֹ בְּדַבְרֵי הַמְּעוֹרְרִים אֶת הָאֲהָבָה. אֲבָל בְּאֲהָבָה רֵאשׁוּנָה, שֶׁהִיא שְׁלֵהֶבֶת הַעוֹלָה מֵאֲלֵיהָ, לֹא שֶׁיֵּיךְ לְשׁוֹן צוּוּי וּמְצִיחַ כָּלֵל; וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהִיא מִתֵּן שְׁכָרוֹ שֶׁל צְדִיקִים, לְטַעַם מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא בְּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁעֲלֶיהָ נֶאֱמַר: "עֲבוֹדַת מִתְנַה אֲתֵן אֶת כְּהֵנְתְּכֶם", כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּמִקּוּמָה.

אֲדָּ הִנֵּה יָדוּעַ לַיּוֹדְעִים טַעְמָא דְקָרָא, מֵאִי דְכָתִיב: "כִּי שִׁבַע יְפוֹל צְדִיק וְקָם"? וּבִפְרָט שֶׁהָאָדָם נִקְרָא מְהֵלֵךְ וְלֹא עוֹמֵד, וְצָרִיךְ לִילֵךְ מִמְדַּרְגָּה לְמְדַרְגָּה וְלֹא לַעֲמֵד בְּמְדַרְגָּה אַחַת לְעוֹלָם. וּבֵינֵן מְדַרְגָּה לְמְדַרְגָּה, טָרַם שֶׁיִּגִיעַ לְמְדַרְגָּה עֲלִיוֹנָה מִמְּנָה הוּא בְּבַחֲיִנַת נְפִילָה מִמְדַּרְגָּה הָרֵאשׁוּנָה. אֲדָּ "כִּי יִפֹּל לֹא יוֹטֵל" כְּתִיב, וְאֵינָה נִקְרָאת נְפִילָה אֶלָּא לְגַבֵּי מְדַרְיָגְתּוֹ הָרֵאשׁוּנָה וְלֹא לְגַבֵּי שְׁאָר כָּל אָדָם חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאֵף עַל פִּי כֵן הוּא לְמַעְלָה מִכָּל הָאָדָם בְּעֲבוּדָתוֹ, כִּי נִשְׁאָר בָּהּ בְּחִינַת רְשִׁימוֹ מִמְדַּרְיָגְתּוֹ הָרֵאשׁוּנָה. אֲדָּ עֲקָרָה מֵאֲהָבָה שֶׁנִּתְחַנְּךְ וְהַרְגֵל בָּהּ מְנַעוּרָיו בְּטָרַם שֶׁהִגִיעַ לְמְדַרְגַת צְדִיק, וְזֶהוּ שְׁכָתוּב: "גַּם כִּי יִזְקִין" וְגו'.

וְהִנֵּה רֵאשִׁית הַדְּבָרִים הַמְּעוֹרְרִים הָאֲהָבָה וְהִירָאָה וְיִסוּדָן הִיא הָאֲמוּנָה הַטְּהוֹרָה וְנֶאֱמָנָה בְּיַחְוָדוֹ וְאַחֲזוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלָּה:

לְהַבִּין מְעַט מְזַעַר מַה שְׁכָתוּב בְּזֶהֱר, ד' שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" כּוֹי הוּא יַחְוָדָא עֲלָאָה וְ"בְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעַד" הוּא יַחְוָדָא תַּתְּאָה